2. ULUSLARARASI
ÇİN'DEN ADRİYATİK'E
SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KONGRE KİTABI

5 - 6 - 7 Mayıs 2016
Payas / Hatay

DİL - KÜLTÜR - EDEBİYAT
ÖZEL SAYISI

EDİTÖRLER
MUSTAFA LATİF EMEK
DAMEZHAN SADYKOVA

www.iksad.org
www.iksadfuarkongre.org

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği Yayınları®

İKTİSADİ KALKINMA VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERNEĞİ

5-6-7 Mayıs 2016

PAYAS – HATAY

2. ULUSLARARASI ÇİN'DEN ADRİYATİK'E SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KONGRE KİTABI

KÜLTÜR – DİL – EDEBİYAT

ÖZEL SAYISI

EDİTÖRLER

MUSTAFA LATİF EMEK - DAMEZHAN SADYKOVA

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği Yayınları®

(Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayıncılık Lisansı: 2014 / 31220)

Gölbaşı / ADIYAMAN - TÜRKİYE

TR: +90 0850 303 5 603 USA: +1 631 685 0 853

E posta: info@iksad.org

www.iksad.org www.iksadfuarkongre.org

Bu kitaptaki eserlerin tamamının yayın hakkı İKSAD'a aittir. İzinsiz çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Eserlere ilişkin tüm etik ve hukuki sorumluluk yazarlara aittir©

IKSAD PUBLICATIONS - 2016©

ISBN –978-605-9885-03-4

INSTITUTION OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND SOCIAL RESEARCHES

May 5-6-7, 2016

PAYAS- HATAY - TURKEY

2. INTERNATIONAL CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES, CHINA TO ADRIATIC

BOOK OF CONGRESS

CULTUR – LINGUISTICS - LITERATURE

SPECIAL EDITION

EDITORS

MUSTAFA LATİF EMEK – DAMEZHAN SADYKOVA

Institution of Economic Development and Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014 / 31220)

Gölbaşı / ADIYAMAN- TURKEY

TR: +90 0850 3035603 USA: +1 631 685 0853

E mail: info@iksad.org

www.iksad.org www.iksadfuarkongre.org

All rights of this book belongs to IKSAD. Without permission, this book can't be duplicated and dilivered.

The writers are responsible both ethically and juristically related with texts

IKSAD PUBLICATIONS - 2016©

ISBN – 978-605-9885-03-4

İçindekiler / Contents

ÖNSÖZ / FOREWORD	**9**
KONGRE KÜNYESİ / CONGRESS ID	**10**
BİLİM DANIŞMA KURULU / SCIENTIFIC ADVISORY BOARD	**11**
KONGRE ALBÜMÜ / CONGRESS ALBUM	**12**
Adıyaman Yöresi Kadın Halk Giyim Kuşam Kültürü *Emine KOCA, Fatma KOÇ, Sezin YILMAZ*	**16**
Afganistan'dan Gelerek Hatay'a Yerleşen Özbek Türklerinde İki Dillilik *Sinan ÇİFTÇİ*	**32**
Alâeddin Keykubâd Devri Anadolu- Kafkasya Münasebetleri ve Ticaretin İnkişafı (1220 – 1237) *Yaşar BEDİRHAN*	**39**
Asur Ticaret Kolonileri Dönemi'nde Tüccar Kadınlar *Safa Merve BAYRAKTAR*	**51**
Batik Sanatı İle Hazırlanan Kadın Giysi Tasarımları *Filiz ERDEN, E. Elhan ÖZUS, Melek TUFAN*	**60**
Boğaziçi Yerleşimlerinden Bebek'te 19. YY Sonu Yöresel Konut Mimarisi *İbrahim YILMAZ*	**70**
Bucak İlçesi'nin Gelenek ve Görenekleri *Mehmet Harun TOPAY*	**91**
Bursa Osmangazi Halk Giyim Kuşamında Kullanılan Şalvarlar *Fatma KOÇ, Emine KOCA, Şükran ÇAKMAK*	**110**
Değerler Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar *Elvan YALÇINKAYA*	**126**

Demokrat Parti Dönemi Türk Sineması ve Etkileri
Mehmet Sezai TÜRK **131**

Edirne Yöresi Geleneksel Kadın Kıyafetleri
E.Elhan ÖZUS, Filiz ERDEN, Melek TUFAN **143**

Erzurum Müzesi Kadın Giysilerinde Dönemin Moda Etkenine Dayalı Terzilik Uygulamaları (1920-1950)
Fatma KOÇ, Mukadder AKSAKAL **155**

Fikir Gazeteciliği ve Peyami SAFA
Ömer Faruk YÜCEL **174**

Gaziantep İli Oğuzeli İlçesinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri
Bayram POLAT, Ökkeş ÇETİN **187**

Hatay İli ve Yöresi Bibliyografya Denemesi
Volkan SEZGİN, Burak TELLİ **197**

Hoşgörünün Mimariye Yansıması; Ezan ve Çan
Mehmet PINAR **208**

Бастауыш Мектеп Оқулықтарының Өзекті Мәселелері
K.AYMAGAMBETOVA, Zh. SULEIMENOVA **216**

İngilizce Ettirgen Yapıların Türk Öğrenciler Tarafından Edinimi
Selma ELYILDIRIM **221**

İranda Türk Dönemi Mezar Anıtlarına Bir Örnek: Kümbed-i Aleviyan
Fatih TURANLI **230**

Kadın Ferfenesi (Ankara Örneği)
Ümmügülsüm CANDEĞER, Filiz METE **247**

Kafkasya Göçmenlerinden Çerkes Kadını Giysi İncelemesi
Melek TUFAN, Filiz ERDEN, E.Elhan ÖZUS **248**

Kayseri Yöresi'nden 2 Ağıt Örneğinin Muhteva Bakımından İncelenmesi
Eylem Selver Tuğçe BAYAZİT **265**

Kent İmgesinin Kültür Ekonomisine Dönüşüm Örneği: İzmit ve Pişmaniye
İlke TEPEKÖYLÜ **269**

Kültürel Bir Kodlama Örneği: Afyonkarahisar Baş Bağlama Biçimleri
Emine KOCA, Zeynep KIRKINCIOĞLU **271**

Küreselleşme, Teknoloji, İnternet ve Sosyal Medya Bağlamında Eğitimin Güncel Meseleleri
Oğuz ÇETİN **282**

Modern Demokratik Toplum Tasavvurunun Oluşmasında, "Siyasal Kültür" ve "Demokrasi Kültürü" Olgularının Yeri
Fikret ÇELİK, Fevzi YAHŞİ **288**

Osmanlıdan Günümüze Devlet-Din İlişkisi
Mustafa ÜNAL **301**

Samiha AYVERDİ'de İçtiami Bir Yara: Skolâstik Medrese Geleneği
Hüseyin YAŞAR **305**

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Geçen Tarihî Kişi ve Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme
M. Fatih ALKAYIŞ, Yasin DOĞAN **316**

Süreklilik ve Yeniden Üretim Bağlamında Dede Korkut ve Türk Dünyasının Kültür Kodları
Ali DUYMAZ **321**

Tebriz Âşıklarında Destan Anlatma
Nabi KOBOTARIAN (AZEROĞLU) **329**

Türk Dillerindeki Gramer Terimleri Hakkında
Zharkynbike SULEİMENOVA, Araylım SARBALINA **330**

Türk Dünyasında Yeni Bir Dini Hareket Tanrıcılık
Harun GÜNGÖR **332**

Türkçe Öykülerde Renklerin Dili

Selma ELYILDIRIM, Ayten ER **336**

Türkiye'de Müze Kütüphaneleri: Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi Örneğinin Değerlendirilmesi

Malik YILMAZ, Burcu Aydemir ŞENAY, Ayşenur GÜNEŞ **349**

Türklerde Halı Sanatı

Mevlüt KAPLANOĞLU **356**

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivalinin Yerel Halk Üzerindeki Sosyo- Kültürel Etkilerinin Kavramsal Olarak İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma

İbrahim GİRİTLİOĞLU, Mehmet Sedat İPAR **371**

Uygur Yazarı Zordun Sabır ve Onun Anayurt Romanı

Maimaiti ANNİWAN **387**

Yapılandırıcı Eğitim Programının Hatay'daki Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Sinan ÇİFTÇİ **389**

Yaratıcı Drama Yönteminin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi

Ömer Faruk KADAN **402**

Yaratıcı Kütüphane Hizmetleri: Yaratıcı Mekânlar

Malik YILMAZ, Ayşenur GÜNEŞ, Burcu Aydemir ŞENAY **411**

Yeni Bir Medeniyet Krizi Çerçevesinde Tanzimat'ın Getirdikleri Ve Götürdükleri

Hüseyin YAŞAR **421**

Yolcu Nereye Gidiyorsun Romanında Kimlik Arayışı

Nimet TEĞİN **428**

Yolcu Nereye Gidiyorsun Romanında Toplumsal Değişme

Nimet TEĞİN **435**

Yugoslav Göçmenlerinin Geleneksel Düğün Giysilerinden Modernize Bir Tasarım Örneği

Bahriye YALÇINKAYA **442**

1913-1915 Yıllarda Cedit Dönemi Türkistan'da Milli Uyanışta "Ayna" Dergisinin Rolü
Dilrabo ABDAZİMOVA **453**

16. Yüzyıl Pedagoglarından Françoıs Rabelaıs'nin Başyapıtı Gargantua'da Eğitim
Ayten ER **455**

Ziya Gökalp'in Milli Kültür ve Sanat Üzerine Düşüncelerinin 21. Yüzyıl Türkiye'sine Yansıması
Fatih BAŞBUĞ **462**

Eski Çağ'da Kayseri Ticaret Anlayışına Bir Bakış
Muhammet Fazıl HİMMETOĞLU **468**

ÖNSÖZ

Tarihten ekonomiye kadar sosyal bilimlerin hemen her alanından 350'ye yakın eser başvurusunun alındığı ve tüm eserlerin titizlikle değerlendirildiği "2. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi"ni 5-7 Mayıs 2016 tarihleri arasında Hatay'ın Payas ilçesinde bulunan tarihi Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi'nde icra etmiş olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Çin'den Adriyatik'e kadar uzanan bölge, tarih boyunca tıptan, felsefeye kadar birçok alanda ilklere öncülük yapan önemli bir medeniyet merkezi olmuştur. Çok sayıda millet, kültür, din ve siyasi oluşuma beşiklik yapan bölge, zaman zaman da büyük mücadeleler, savaşlar ve iç çatışmalarla anılmıştır.

Bölge, genel itibariyle coğrafi konumu, ekonomik ve sosyal yapısı göz önüne alındığında küresel siyasetin kalbi durumundadır. Dünyanın en büyük enerji tüketicisi olan Çin, bir taraftan ekonomik anlamda hızlı bir şekilde büyürken bir taraftan da Dünya siyasetine şekil veren politikalarıyla da küresel güç dengesinin önemli bir unsurudur. İpek yolu üzerinde inşasına başlanan hızlı tren projesi ile Çin, Avrupa'ya kadar demir yolu ile bağlanarak bu durumu ekonomik, siyasi ve askeri bir avantaj olarak kullanmayı hedeflemektedir. Yüksek miktarda petrol ve doğal gaz rezervine sahip olan Türkmenistan, Kazakistan, Azerbaycan ve İran da farklı siyasi kutuplara yakın olmaları sebebiyle bu kaynaklarını uluslararası platformda önemli birer koz olarak kullanmaktadırlar. Pakistan ve Hindistan arasındaki Keşmir meselesi, ABD ve Rusya arasındaki güç düellosunun sonrasında iç savaşlar ve terörizmle anılır hale gelen Afganistan, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ meselesi, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ve son dönemde Türkiye ile Rusya arasındaki gerilim, Ortadoğu'nun haritasının yeniden çizilmesi projesi ile özellikle Suriye ve Irak'taki mevcut durum, küresel güçler tarafından kurulan ve desteklenen bir takım terör örgütlerinin bölgedeki faaliyetleri ve bazı Avrupa ülkelerindeki ekonomik ve siyasi krizler önümüzdeki yıllarda da üzerinde çokça konuşulan ve dünya siyaset gündemini oldukça meşgul edecek olan konular arasında yer alacaktır.

Bu kongremize katılımın yoğun olması sebebiyle kongre kitabını oniki temel disiplin altında sınıflandırarak dört cilt halinde çıkardık. Kongremizin hazırlık aşamasından itibaren desteğini her aşamada hissettiğimiz ve aynı zamanda kongremizin onursal başkanı olan Payas Belediye Başkanı Sayın Bekir ALTAN Bey başta olmak üzere, kongre başkanımız Sayın Prof. Dr. Mustafa TALAS beyefendiye, teşrifleriyle bizleri onurlandıran davetli akademisyenlerimize, Bilim ve Danışma Kurulu üyelerimize, akademik çalışmalarıyla kongremize ve bilim dünyasına katkıda bulunan birbirinden değerli katılımcılara, Afganistan Kateb Üniversitesi Rektörü Sayın Ali Reza MOHSENİ beye, Düzenleme Kurulu üyelerimize ve emeği geçen herkese çok teşekkür eder, bu eşsiz eserin bilim dünyasına hayırlı olmasını dilerim.

FOREWORD

We are pleased to have performed "Second International Congress of Social Sciences, China to Adriatic" between 5th-7th of May, 2016 in historical Sokollu Mehmet Pasha Campus, Payas/Hatay Province. This year we received about 350 academics studies from nearly all disciplines of social sciencies. As it is well known, the area China to Adriatic has been a significant civilization center; along the history as a land it had a leading role on many scientific and cultural areas medicine to philosophy. Although it was a cradle of a large number of nations, religions and political formation, it was also mentioned with great competitions, wars and infightings.

Considiring the geographical location, economic and social structure, the region is at the heart of global policy. While rapidly developing, China, the greatest energy consumer of world, is one of the significant actor on earth and strongly affects the world policy. China aims to have an aconomic, politic and military advantage through the agency of new fast train project – still being constructed on silk road- which links the China to Europe. Turkmenistan, Kazakhistan, Azerbaijan and Iran are famous with their oil and gas reserves and since each one is close to different political poles, they use their sources as a political tool on international policy stage. Cashmere confliction between Pakistan and India; Afghanistan, hosted the war between USA and Soviet Union, nowadays mentioned about political unstability and terror attacks; Karabagh's capture by Armenia; Cremia's annexation by Russia and airplane crisis with Turkey; Syrian and Iraq's current situation with the affect of redesigning middle east countries; Terror attacks, supported by gobal powers and economic and political crisis in some Europen countries will be on agenda too in next decades.

This year, since our congress has intense participation, we published studies as four book classified under twelve main disciplines. On behalf of IKSAD, I thank to Mr. Bekir ALTAN, the honorary president of congress and Payas City Mayor; Prof. Dr. Mustafa TALAS, the president of congress; to all participant academics; to Ali Reza Mohseni, the Rector of Kateb University; to everbody in this organization.

Mustafa Latif EMEK

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Başkanı

President of Institution of Economic Development and Social Researches

KONGRE KÜNYESİ / CONGRESS ID

Kongrenin Adı / Name of Congress

2. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi
2. International Congress of Social Sciences, China to Adriatic

Katılım Türü / Type of Participation

Davetli ve Çağrılı / Keynote and Invited

Tarihi ve Yeri / Date and Place

5-6-7 Mayıs 2016 – Payas / Hatay / TÜRKİYE

Kongre Yürütücüsü / Organizator

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği
Institution of Economic Development and Social Researches

İştirakçiler / Associates

Afganistan Kateb Üniversitesi / Afganishtan Kateb University

Destekleyen Kurum / Cooperation With

Payas Belediyesi, Bahravan Psikolojik Araştırmalar Enstitüsü, Uluslararası Göç Derneği
Payas Municipality, Bahrawan Pshycological Reasearch Institution, International Immigration Association

Koordinatörler / Coordinators

Mustafa Latif EMEK
İKSAD Başkanı

Sefa Salih BİLDİRİCİ
İKSAD Başdanışmanı

Kongre Başkanı / Congress President

Prof. Dr. Mustafa TALAS
Kongre Başkanı

Onursal Başkan / Honorary President

Bekir ALTAN
Payas Belediye Başkanı

Düzenleme Kurulu / Organization Committee

DOÇ.DR. FEDAİ ÇAVUŞ
DOÇ.DR. HANİFİ MURAT MUTLU
DOÇ.DR. MEHMET EMİN SÖNMEZ
YRD.DOÇ.DR. BARIŞ AYTEKİN
YRD.DOÇ.DR. CUMA BOZKURT
YRD. DOÇ. DR. MEHRİBAN EMEK
YRD.DOÇ.DR. ÖMER OKAN FETTAHLIOĞLU
YRD. DOÇ. DR. MURAT FİDAN
YRD. DOÇ.DR. MUSTAFA METE
YRD. DOÇ. DR. BAYRAM POLAT
YRD. DOÇ.DR. HULUSİ YILMAZ
RAGIP PEHLiVANLI
HAMİDULLAH FURMOLY
MALİK YILMAZ
HAKAN ÇETİNER
ERDEM HİLAL
ARİF YILDIZ
BURAK TELLİ
BETÜL OKUR VURAL
TAHSİN TUNCER

BİLİM VE DANIŞMA KURULU / SCIENTIFIC ADVISORY BOARD

PROF.DR. NECATİ DEMİR, GAZİ ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. NAZMİ AVCI, SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. MEHMET BAŞBUĞ, AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. TSENDİİN BATTULGA, MOĞOLİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. VEYSEL BOZKURT, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. EKREM CAUSEVIC, HIRVATİSTAN ZAGREP ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. MAHMUT ÇELİK, İŞTİP GOTSE DELÇEV ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. ALİ DUYMAZ, BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. HARUN GÜNGÖR, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. FADIL HOCA, MAKEDONYA VİZYON ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. NAZIM İBRAHİM, ÜSKÜP KRİL METODİ ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. AMINA JESENKOVIC, SARAYBOSNA ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. REMZİ KILIÇ, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. MARIYA LEONTIK, İŞTİP GOTSE DELÇEV ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. SALİH ÖZTÜRK, NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. İRFAN MORİNA, KOSOVA ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. MUSTAFA TALAS, NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. MUSTAFA ÜNAL, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. MUSTAFA AKSOY, MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. FATİH BAŞBUĞ, AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. TUBA BÜYÜKBEŞE, HASAN KALYONCI ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. MAZLUM ÇELİK, HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. KASIM KARAMAN, ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. BENEDEK PEN, BUDAPESTE EÖTVÖS LORAND ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. EDINA SOLAK, ZENİCA ÜNİVERSİTESİ
DOÇ.DR. ELVAN YALÇINKAYA, NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
YRD.DOÇ.DR. OĞUZ ÇETİN, NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
YRD.DOÇ.DR. BAYRAM POLAT, NİĞDE ÜNİVERSİTESİ

FOTOĞRAF GALERİSİ

Payas Belediye Başkanı Sayın Bekir ALTAN ve Kongre Başkanımız Sayın Prof. Dr. Mustafa TALAS

Kongrenin İlk Günü Davetli Yerli ve Yabancı Akademisyenlerin Payas Hatırası

Prof.Dr. Veysel BOZKURT Sunumunu Yaparken

Sayın Umsunay ZHUMASHEVA, Türkiye Kazakistan İlişkileri Üzerine Bildirisini Sunarken

Dede Korkut Salonundan Bir Kare

Hoca Ahmet Yesevi Salonundan Bir Kare

Sunum Hazırlıkları Yapılırken

Katılımcılarımız Konferans Takip Ediyor

TÜRKİYE'DE MÜZE KÜTÜPHANELERİ: ERZURUMLU EMRAH EDEBİYAT MÜZE KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Malik YILMAZ[1], Burcu Aydemir ŞENAY[2] ve Ayşenur GÜNEŞ[3]

Özet

Müze kütüphaneleri, kitaplardan, süreli yayınlara, uzmanlaştıkları alan ve sergilerle ilgili dermelerden oluşan; genellikle müze veya galerinin kendi yapısı içerisinde bulunan ya da farklı bir yapı bünyesinde hizmet veren dermesi müzeler ve/veya galeriler tarafından korunan özel kütüphaneler olarak tanımlanmaktadır. Türkiye, geçmişten gelen zengin bilgi kaynaklarına sahip dünyanın sayılı ülkelerinden biridir. Müze kütüphaneleri sahip oldukları materyal açısından önemli birer kültürel merkezlerdir. Bu kurumlar sahip oldukları materyali korumakla birlikte, kullanıcılara bu materyallerle geçmişe ait bilgiler sunabilmesine yönelik çalışmalar yaparak, insanlara ve/veya kullanıcılara hem kültürel değerleri sunabilmek hem de bilgi edinmelerine katkı sağlayabilmek amacıyla çalışmalar yaparlar. Çalışmada Erzurum Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi incelenerek, bu kurumun hem bir müze hem de bir bilgi merkezi olarak nasıl bir misyon üstlendiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda ilgili kurum derme, personel, bina, bütçe, kullanıcı ve diğer unsurlar bağlamında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Kütüphane, Müze Kütüphanesi, Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi

Abstract

A type of special library maintained by a museum or gallery, usually within its walls but sometimes in a separate location, containing a collection of books, periodicals, reproductions, and other materials related to its exhibits and fields of specialization (Odlis, 2006). Turkey has a rich information sources comes from the past is one of the few countries worldwide. Museum libraries are important cultural centers because of their collections. Museums protect materials that they have. Besides museums are making efforts for the information presented in the past and humans and /or users in order to provide users with cultural values and they are making efforts in order to contribute to inform users. The study examined these institutions in Erzurum Erzurumlu Emrah Literature Museum Library is intended both as a museum reveals how to undertake a mission as an information center. In this regard, staff, buildings, budgets, and other factors were examined in the context of the user.

Keywords: Museum, Library, Museum library, Erzurumlu Emrah Literature Museum Library

Müze ve Kütüphane: Kavramsal İçerik

Günümüzde müzeler tıpkı kütüphaneler, arşivler ve dokümantasyon merkezleri gibi bir bilgi merkezi olma rolünü üstlenmektedir. Bu kurumlar belirlenen amaç ve/veya amaçlar çerçevesinde bilgi hizmeti sunmaktadırlar. Konu ile ilgili literatür incelediğinde birbirine benzer

[1]Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü e-posta: malik.yilmaz@atauni.edu.tr

[2]Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta: burcu.senay@atauni.edu.tr

[3]Arş. Gör. Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta:

pek çok müze tanımıyla karşılaşılmaktadır. Müze kavramıTürk Dil Kurumu Sözlüğünde **1**."*Sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı"***2**."*Eski sanat ve bilim yapıtlarının, sanat ve bilimi ilgilendiren nesnelerin görülüp yararlanılması için bulundurulduğu yer"*olarakiki farklı şekilde tanımlanmıştır (TDK, 2016). Müze kavramı ile ilgili bir başka tanım ise Milletlerarası Müzeler Konseyi'nin Türkiye Milli Komitesi Yönetmeliği'nde yapılmıştır. Bu yönetmeliğin 4. Maddesinde söz konusu kavram,"*Kültür eserlerini koruyan ve bu eserleri etüd, eğitim ve bedii zevki yükseltme amacıyla toplu halde teşhir eden kamu yararına çalışan, sanata, ilme sağlığa, teknolojiye ait koleksiyonları bulunan müesseselere müze adı verilir"* (ICOM, Türkiye Milli Komitesi Yönetmeliği, 2016*)* şeklinde tanımlanmıştır. Müzeler kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlar;

Geleneksel anlamda müze, "*İlim, fen ve sanatların her şubesine mahsus eserler ve eşyadan oluşan koleksiyonların teşhir ve muhafaza edildiği binalara müze denir"* (Buyurgan ve Mercin, 2005, 30. s.'den aktaran Ekelik, 2010, 5.s.)

Çağdaş anlamda müze,*topluma hizmet sunan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur* (Buyurgan ve Mercin, 2005, 30. s.'den aktaran Ekelik, 2010, 5.s.)

Bir bilgi merkezi olarak müze ve kütüphaneyi tek bir çatı altında toplayabilmek ve "müze kütüphanesi" kavramının tam olarak anlaşılabilmesini sağlayabilmek amacıyla kütüphanenin kavramsal tanımının ve içeriğinin açıklanmasında yarar vardır. Bu doğrultudailgili literatür incelediğinde kütüphane, çok sayıda kitabın bulunduğu ve bu kitapların muhafaza edildiği yer olarak tanımlanmaktadır (Blanck, 2000'dan aktaran Toplu, 2010, 652.s.). Diğer bir tanımda ise kütüphane, bilgi kaynaklarının toplanması, depolanması, erişimlerinin sağlanması ve bunun için gerekli dağıtım fonksiyonlarının yürütüldüğü işletmedir (Balcı, 2006, 1.s.).

Genel olarak tüm bilgi merkezlerinin ortak özelliği, bilgi kaynaklarını sağlamak, kaynakların erişimini gerçekleştirmek için kataloglamak, depolamak ve bu kaynakları etkili ve verimli bir şekilde kullanıcılarınhizmetine sunmaktır. Bununla birlikte bilgi merkezleri bilgi toplumunun bir gereği olarak kullanıcılara ihtiyaçlar doğrultusundaçeşitli hizmetler sunarakonların bilgilenmelerine, ulaştıkları bilgiyi değerlendirip analiz edebilmelerine ve bilgi okuryazarı olmalarına yönelik çeşitli faaliyetler de gerçekleştirmektedirler.Bu bağlamda bilgi merkezlerinin temel amaçlarından biri,sahip olduğu bilgi kaynaklarını kullanıcılara sunarak onların bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Uralman'a (2006, 109 s.) göre diğer bilgi merkezleri gibi bir bilgi merkezi özelliği taşıyan müzelerin üç temel işlevi bulunmaktadır. Bunlar;

- *Koruma*
  - *Koleksiyon yönetimi*
  - *Belgeleme*
  - *Saklama-koruma ve onarım*
  - *Mekân ve mimari tasarım*
- *Araştırma*
  - *Koleksiyon ya da içerik araştırmaları*
  - *Müze çalışmalarının iyileştirilme araştırmaları*

- *İletişim*
    - *Sergileme*
    - *Eğitim*

Mollaoğlu'na (2007, 33. s.) göre müzeler, sahip oldukları kaynaklar ve sağladıkları bilgilerle sunulan hizmetlere çeşitli katkılarda bulunmaktadır. Bunlar;

- *Müzenin bilgi kurumu olma kimliğine katkıda bulunmak,*
- *Dermeleri ile müze nesne dermesinin uzantısı ve tamamlayıcısı olmak,*
- *Araştırmalar yolu ile nesnenin bilgiye dönüşümünü desteklemek,*
- *Müzecilik uygulamalarına sağladıkları bilgi desteği ile dolaylı yoldan müzenin misyon, amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesine yardımcı olmak.*

Müze Kütüphaneleri

Müze kütüphaneleri kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde, müze kütüphanelerinin müze bilgi merkezi kapsamı altında ele alındığı görülmektedir. Müze bilgi merkezi, ICOM'unuluslararası komitelerinden International CommitteeforDocumentation'un (CIDOC) alt grubu olan "Group on Museum Information Centers" tarafından hazırlanan Müze Bilgi Merkezleri rehberinde, LeonardWill'in'Museum Information Centers: An International Survey' başlıklı araştırmasından yola çıkılarak bu kapsama giren altı tür müze bilgimerkezinden söz edilmektedir.

- *Sadece müzecilik konusunda referans kaynakları içeren kütüphane ve dokümantasyon merkezleri,*
- *Müze profesyonellerine eğitim veren kurumların kütüphane ve dokümantasyon merkezleri,*
- *Koruma ve restorasyon kurumlarının kütüphane ve dokümantasyon merkezleri,*
- *Ulusal müzelerin kütüphaneleri,*
- *Ulusal envanter hazırlama merkezlerine hizmet veren kütüphane ve dokümantasyon merkezleri,*
- *Ulusal müzecilik derneklerinin kütüphane ve dokümantasyon merkezleri* (CIDOC, 20. 05. 2006'dan aktaran; Mollaoğlu, 2007, 40. s.).

Müze kütüphaneleri, kitaplardan, süreli yayınlara uzmanlaştıkları alan ve sergilerle ilgili dermelerden oluşan; genellikle müze veya galerinin kendi yapısı içerisinde bulunan ya da farklı bir yapıya bağlı olarak hizmet sunan dermesi müzeler ve/veya galeriler tarafından korunan özel kütüphaneler olarak tanımlanmaktadır (ODLIS, 2016). Kopuz ve Cengiz'e (2013, 516. s.) göre müze kütüphaneleri ise,bağlı bulundukları müzenin uzmanlık alanı doğrultusunda derme geliştiren, koruyan, düzenleyen ve müze personeli, ziyaretçiler ve araştırmacılar da dâhil olmak üzere halkın her kesimine hizmet sunan kütüphanelerdir. Köklü'ye göre (2009, 15. s.) müze kütüphaneleri,"*bilimsel araştırma sonuçlarını, her türlü gündelik çalışmaya uygulama zorunluluğundan doğan özel konu kütüphanelerdir."*Müze kütüphaneleri, özel konu kütüphaneleri olarak ilkin sadece araştırmacılara ve müze personeline hizmet vermekte iken günümüzde ise halkın her kesimine hizmet vermektedir.

Bir müze kütüphanesi, müze dermesinde yer alan nesnelere ilişkin araştırmaları, nesneleri belgeleme sürecini ve yöntemlerini, nesneleri koruma yöntemlerini, nesneleri sergileme sürecini ve ayrıca müzenin eğitsel ve kültürel etkinliklerini desteklemektedir (Wateren, 1999'dan aktaran Kopuz ve Cengiz, 2013, 516.s.).

Müze kütüphanelerinin tam olarak incelenebilmesi ve anlaşılabilmesi için, müze kütüphanelerini oluşturan öğelerin ele alınması gereklidir. Müze kütüphaneleri de bir bilgi merkezi oldukları için,bilgi merkezini oluşturan unsurlar müze kütüphaneleri için de geçerlidir. Müze kütüphaneleri açısından söz konusu unsurlar ve bu unsurların düzenlenmesi aşağıda belirtilen şekillerde gerçekleştirilmelidir.

- **Bina**: Müze kütüphaneleri, kullanıcıların kolayca erişim sağlayabilecekleri bir bölgede yer almalıdır. Ayrıca kullanıcıların ilgisini çekecek tarihsel dokuyu yansıtan mimari bir özelliğe sahip olmalıdır. Kütüphanenin mimarı yapısıyla birlikteiç mekândüzenlemesi ve kullanımı, kullanıcıların gereksinimlerini ve konforunu sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır. Bu koşulun sağlanması kütüphanecilerin, müzeciler ve mimarlarla işbirliğini zorunlu kılmaktadır.
- **Bütçe**: Müze kütüphanelerinin de dâhil olduğu özel konu kütüphanelerinin bütçeleri, kütüphanenin bağlı olduğu kurumun hedef ve amaçları gözetilerek planlanmalıdır (Mollaoğlu, 2007, 54.s.). Bununla birlikte bütçenin belirlenmesinde ve tahsisinde müze kütüphanelerinin ihtiyaçları da dikkate alınmalıdır.
- **Derme**: Müze kütüphaneleri için ilgili müzenin amacına ve misyonuna uygun dermenin oluşturulması gereklidir. Bunun için diğer bilgi merkezlerinde olduğu gibi müze kütüphanelerinde de derme geliştirme politikası ortaya konulmalıdır. Söz konusu kurumlar özel konu kütüphaneleri olmalarından ötürü, bilgi kaynaklarına yönelik derme geliştirme politikası, kütüphaneciler ve müzecilerin ortak çalışmasıyla belirlenmelidir.
- **Personel**: Amaca uygun bir dermesi, işlevlerini etkin biçimde yerine getirebilmesine olanak sunan bir mekânı ve yeterli ödeneği olan bir müze kütüphanesinin, bu altyapı ve olanakları yönetebilecek nitelikte personele ihtiyacı vardır. Oysa günümüzde müze kütüphanelerinin bir kısmında personel nitelikleri önemli bir sorun oluşturmaktadır. Uzman kütüphanecilerin istihdam edilmemesi, hatta kütüphanecilerin yaptıkları çalışmaların bir müze küratörü ya da büro görevlisinin yan işi olarak görülmesi, bu sorunlardandır. Kütüphanecilik teknikleri bakımından mesleki bilgiden yoksun personelin yönettiği müze kütüphaneleri, işlevlerini yeterince yerine getirememektedir(Tarrete, 1997, s.44'dan aktaran Mollaoğlu, 2007, 59.s.).
- **Kullanıcı**: Müze kütüphanelerinde, diğer bilgi merkezlerinden farklı olarak bilgi kaynaklarına erişim sağlayabilmek önceden randevu almakla mümkün olabilmekte ve aynı zamanda kaynaklara erişim ve kullanım kısıtlı bir oranda araştırmacılara ve müze personelinin kullanımına açılabilmekte idi; fakat bu durum günümüzde değişikliğe uğrayarak müze kütüphanelerinin halkınher kesiminin kullanımına açıldığı görülmektedir.
- **Teknoloji**: Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesine bağlı olarak, müzede bulunan bilgi kaynakları kullanıcıların rahatça erişimini sağlamak ve dermeyi korumak amacıyla dijitalleştirilerek kullanıcılara sunulmalıdır.

Edebiyat Müze Kütüphaneleri: Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi

Edebiyat müze kütüphaneleri, müze kütüphanelerinin belirlemiş olduğu amaç ya da amaçlar doğrultusunda kullanıcılarına bilgi hizmeti sunmaktadır. Müze kütüphanelerinin özel konu kütüphaneleri olduğu vurgusu edebiyat müze kütüphanelerinde kendisini göstermektedir. Edebiyat müze kütüphanelerinin konu boyutu "edebiyat" ile sınırlandırıldığı için, edebiyat ile ilgili gelişmiş bir dermeye sahiptir. Aynı zamanda edebiyat müze kütüphaneleri, tıpkı müze kütüphaneleri gibi hem müze hem de kütüphane özelliğini taşımaktadır. Müze özelliği olarak

müze kütüphaneleri, kurulduğu bölgede yaşayan ve/veya yaşamış olan yazarların özel eşyalarını sergilemektedir. Bununla birlikte bu kurumlarda özel dermenin dışında bulundukları bölge ile ilgili eşyaların sergilendiği sergi salonları bulunmaktadır. Kütüphane özelliğini ise,yine o bölgede yaşayan ve/veya yaşamış olan yazarlara ait eserler, romanlar, şiirler, eleştiri yazıları, gezi notları, biyografya, otobiyografya vb. gibi edebi eserlerden almaktadır (Atınç ve Karadeniz,2011, 523. s.). Edebiyat müze kütüphaneleri, bulundukları ilin il halk kütüphanelerine bağlıdır. Mekânsal olarak farklı bir binada kullanıcılara hizmet sunmaktadırlar. Ülkemizde bulunan edebiyat müze kütüphaneleri halkın edebiyatla iç içe olmasına yönelik çalışmalar yapmakla birlikte sanatla da iç içe olabilmeleriiçin bir piyano bulundurmaktadır.

Ülkemizde faaliyet gösteren altı adet Edebiyat Müze Kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphaneler şunlardır:

- İstanbul Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müze Kütüphanesi
- Ankara Mehmet Akif Ersoy Edebiyat Müze Kütüphanesi
- Diyarbakır Ahmet Arif Edebiyat Müze Kütüphanesi
- Adana Karacaoğlan Edebiyat Müze Kütüphanesi
- Erzurum Erzurumlu Emrah Müze Kütüphanesi
- Kütahya Evliya Çelebi Edebiyat Müze Kütüphanesi

Erzurum Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi, 29 Haziran 2012 tarihinde Erzurum İl Halk Kütüphanesi'ne bağlı olarak hizmet vermeye başlamıştır. Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi'nin yapısı içerisinde toplam yedi adet salon bulunmaktadır. Bu salonlardan biri söyleşi odası olarak tahsis edilmiştir. Kütüphane dermesini,yaklaşık 5800 kitap, 76 adet süreli yayın oluşturmaktadır bununla birlikte bölgenin kültürel ve sanatsal alanlarına katkıda bulunmuş şahsiyetlerin kitap ve özel eşyaları da müzede bulunmaktadır. Müze kütüphanesinde beş personel hizmet sunmaktadır ve bunlardan biri Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü mezunudur. Kendine ait bütçesi olmayan kurum, bağlı olduğu halk kütüphanesi bütçesinden yararlanmaktadır. Müze kütüphanesini günde yaklaşık 20 kişi kullanmaktadır.Kütüphanede ödünç verme hizmeti yoktur. Hafta sonu (cumartesi) açık olan kurum, tipik bir halk kütüphanesi gibi hizmet sunmaktadır. Sanat tarihi uzmanlarına göre müze kütüphanesi olarak kullanılan yapı,16. yüzyıla ait bir Osmanlı hamamıdır.*"Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi'nde, Erzurumlu Emrah'ın yanında ayrıca İbrahim Hakkı Hazretleri ile Nefi divanlarının ve Erzurum'da üretilmiş bazı yazma eserlerin tıpkıbasımları ile Erzurum ve çevre illerde yaşayan yazarların eserlerinden oluşan özel bir koleksiyon da bulunmaktadır"*(Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2016).

Sonuç ve Öneriler

Diğer tür bilgi merkezleri gibi edebiyat müze kütüphaneleri de sahip oldukları derme ve diğer materyali kullanıcıların hizmetine sunarak bilimsel ve kültürel bir hizmet vermektedirler. Hem bir müze hem de bir kütüphane niteliği taşımaları, bu kurumları diğer bilgi merkezlerinden ayıran en önemli özelliklerden biridir. Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi sahip olduğu zengin derme ile bölgenin tek müze kütüphanesi olarak öne çıkmıştır. Hem müze hem de kütüphane materyalini barındırarak kullanıcılara bilgi ve kültür hizmeti sunması önemli bir misyon üstlendiğini göstermektedir. Ülkemizin zengin kültürel tarihi dikkate alınarak bu tür kütüphanelerin diğer bölgelerde de zamanla artmasının sağlanması, bu değerli kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Erzurumlu Emrah Müze

Kütüphanesi incelendiğinde bu ve buna benzer kurumların daha etkili ve verimli hizmet sunabilmesi için dikkat edilmesi gereken bir takım noktalar belirlenmiştir. Bunlar;

- Bu kurumlarda nesne odaklı hizmet anlayışından, bilgi odaklı hizmet anlayışına geçilmesi gerekmektedir.
- Bu kurumlar kolay erişilebilir ve tarihsel dokuyu yansıtan mimari bir yapıya sahip olmalıdır.
- Bu kurumlara, derme geliştirme ve diğer hizmetleri istenen şekilde sunabilmek için yeterli finansal destek sağlanmalıdır.
- Bu kurumların ihtiyaç duyduğu/duyacağı donanımlı ve nitelikli personel ihtiyacının giderilmesi gereklidir.
- Bu kurumlarda kullanıcı odaklı bilimsel ve kültürel etkinliklerin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Bu kurumların diğer bilgi merkezleri ile işbirliği yapmaları sağlanarak daha etkin, verimli ve koordineli bir hizmet sunmaları gerçekleştirilmelidir.

Kaynakça

Atınç, S. ve Karadeniz, Ş. (2011). Yeni bir kültürel konsept: Edebiyat müze kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, *25*(4), 519–530.

Balcı, Y. (2006). *Kütüphane Organizasyonları ve Kütüphane Personelinin Motivasyon Kaynakları-Bir uygulama*. http://acikerisim.iku.edu.tr:8080/xmlui/handle/11413/75 adresinden 13.04.2016 tarihinde erişildi.

<< Buyurgan, S.,Mercin, L., ve Özsoy, V. (2005). Görsel Sanatlar Egitiminde Müze Egitimi ve Uygulamalari. *Ankara: Görsel Sanatlar Egitimi Derneği Yayınları*. >>

<< CIDOC (20.05.2006). CIDOC Group of Museum Information Centers: Directory. >>

Ekelik, H. G. (2010). *Sosyal bilgiler derslerinde müze faaliyetlerinin programlanması (Konya müzeleri örneği)*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/2820 adresinden 12.04.2016 tarihinde erişildi.

Kopuz, S. ve Cengiz, E. (2013). Müze Kütüphaneleri ve Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi Kütüphanesi. *Türk Kütüphaneciliği*, *27*(3), 515–525.

Köklü, E. (2009). Müze, arşiv, kütüphane malzemesi ile kataloglama ilişkisi. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul

Mollaoğlu, R. N. (2007). *Bilgi Ortamı Olarak Müzelerde Kütüphanelerin Rolü ve Türkiye'de Müze Kütüphaneleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Online Dictionary for Library and Information Science (ODLIS).

http://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_A.aspx adresinden 16.04.2016tarihinde erişildi.

<<Tarrete, O. (1997). HiddenTreasure: Museum Libraries Documentation Centers. *Musuem International*, 49(3), 43-48.>>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü http://www.kygm.gov.tr/ adresinden 13.04.2016 tarihindeerişildi.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı,http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14441/milletlerarasi-muzeler-konseyi-icom-turkiye-milli-komit-.html adresinden 15.04.2016 tarihinde erişildi.

Toplu, M. (2010). Kil tabletlerden elektronik yayıncılığa kütüphanecilik felsefesinin gelişimi ve dönüşümü. *Türk Kütüphaneciliği*, *24*(4), 644–684.

Türk Dil Kurumu http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts adresinden 15.04.2016 tarihinde erişildi.

Uralman, H. (2006). *Müzelerin topluma ulaşılabilirliğinde bilgi yönetimi*. http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak06/u06-11.pdf adresinden 12.04.2016 tarihinde erişildi.

Uralman, N. H. (2006). 21. Yüzyıla Girerken Bir Bilgi Kurumu Olarak Müze. *Bilgi Dünyası*, *7*(2), 250–266.

<<Wateren, J.V. (1999). TheImportance of Museum Libraries. *Inspel*, 33(4), 190-198.>>